



Merknadsoversikt for høring av plan

Plan 16201 – Detaljregulering for Lista fiskeoppdrett – Lista Laks

Dato: 18.09.2024

Under varsel om planoppstart 01.07.2024–09.09.2024 har det kommet inn 9 merknader fra følgende høringsparter:

Offentlige myndigheter

- NVE, datert 28.08.2024
- Kystverket, datert 05.09.2024
- Agder fylkeskommune, datert 11.09.2024
- Statsforvalteren i Agder, datert 09.09.2024
- Kystverket, datert 09.09.2024

Grunneiere, interesseorganisasjoner og andre rettighetshavere

- Viero Biogass, datert 09.09.2024
- Inakva KLYNGE, datert 09.09.2024
- Lista Renewable Energy Park, datert 09.09.2024
- Farsund Lufthavn AS, datert 09.09.2024

1 Offentlige myndigheter

1.1 NVE, datert 28.08.2024

Overvannshåndtering

NVE har **faglig råd** om at plan for overvannshåndtering utarbeides før planen vedtas. Dette fordi overvann må håndteres for hele planområdet og ikke for hvert enkelt byggetiltak. Plan for overvannshåndtering må minimum være utarbeidet før det gis rammetillatelse. I en rammetillatelse skal ytre rammer for tiltak være avklart, deriblant e) sikkerhet mot fare og g) sikkerhet for godkjent veg-, vann-, overvanns- og avløpsløsning.

Flom

ROS-analysen viser til en rapport som er vedlagt områdeplanen. Flomrapporten er ikke lagt ved offentlig ettersyn.

NVE har **faglig råd** om at henvisning til flomrapporten tas inn i bestemmelsene, og at grunnlaget for faresonen kommer frem.

Grunnforhold/kvikkleire

NVE har **faglig råd** om at ROS-analysen oppdateres med en vurdering av terreng og sjøbunn. Skred i sjø og strandsona kan utløses i alle typer løsmasser og det kan være svært vanskelig å



forutse konsekvensene av en lokal overbelastning i sjø eller innsjø. For mer informasjon vises til Spørsmål og svar om kvikkleireveilederen og NVEs veileder 1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred. kap. 2.8.

I ROS-analysen vises det til «Gjennomføre eventuelle anbefalte og nødvendige tiltak som beskrevet i geoteknisk rapport.» Det er ikke lagt ved geoteknisk rapport i høringen.

NVE gir **faglig råd** om at Miljøtekniske grunnundersøkelser må være dokumentert før det gis rammetillatelse og ikke igangsettingstillatelse, jfr. rekkefølgebestemmelser 6.2.

Forholdet til vannressursloven, vannuttak

NVE opplever at det er vanskelig å få oversikt over vannforsyningen i planområdet til de ulike næringene som planen legger til rette for.

VA-rammeplan omtaler brannvann og at oppdrettsanlegget skal forsynes med sjøvann fra en ny inntaksledning. Denne skal legges på sjøbunnen, og bores inn under vernesonen for å unngå terrenginngrep på overflaten. Videre skal ledningen legges i en trasé fra Hasselveien og helt opp til anlegget. Det står ikke noe i plandokumentene om tilgang på ferskvann til oppdrettsanlegget.

Omlegging av bekk

I bestemmelse 2.4 Tekniske planer overvannshåndtering, står det at «Det skal utarbeides en naturrestaureringsplan for Orebekken, felt BG. Bekken skal legges om i et nytt løp med en naturlig og erosjonssikker utførelse, med etablering av flersjiktig skog langs vannløpet. Planene skal godkjennes av miljøvernmyndighet.»

NVE har **faglig råd** om at det presiseres hvilket regelverk omlegging av bekk skal behandles etter og hvilken myndighet.

Det er tatt inn rekkefølgebestemmelse i 6.3 før bebyggelse tas i bruk (felt BAA1 og BBA2) om at: «Bekk med kantsoner og flersjiktig vegetasjon – blå/grønnstruktur, BG – være opparbeidet.»

Naturrestaureringsplanen er ikke lagt ved til offentlig ettersyn. NVE etterlyser en rekkefølgebestemmelse i kapittel 6.1 som sikrer at naturrestaureringsplanen jf. bestemmelse 2.4 blir utarbeidet og godkjent før det gjennomføres byggetiltak i området.

NVE har **faglig råd** om at planen senest må legges ved søknad om rammetillatelse for tiltak i felt BAA1 og BBA2. Planen bør være godkjent før det gis rammetillatelse i området. NVE viser også til deres vurdering av biologisk mangfold for Orebekken i konsesjonspliktutredning datert 23.11.2023, se vedlegg.

Energibruk

I planbestemmelsen 2.10 Energibehov står det at: Energibehov og beskrivelser av løsninger for drift av anleggene må dokumenteres ved forprosjektering av tiltaket

Ifølge planbeskrivelsen ga Glitre Nett (GN) merknad ved varsel om oppstart om at de etter energiloven har områdekonsesjon i Farsund kommune. De har etablert høyspentanlegg og lavspentanlegg i området. Tiltaket skal ikke være i konflikt med ledningsnett. Det skal sikres tilstrekkelig strømtilførsel til nye anlegg ved etablering av minst én ny nettstasjon/trafo innenfor området. Vi legger til grunn at plassering og tilgang på kraft er avklart med netteier.



Det kommer ikke fram av planen om det planlegges gjenbruk av varme fra hydrogenanlegget. NVE har **faglig råd** om at det gjøres en vurdering av eventuell overskuddsvarme i planområdet.

Forslagsstillers kommentar:

Det vil vurderes i samråd med kommunen om plan for overvannshåndtering skal utarbeides før reguleringsplanen vedtas, eller om det kan legges inn i bestemmelser at denne skal foreligge før det gis rammetillatelse. Dette på bakgrunn av at det er lettere å prosjektere konkrete løsninger når planene for utbygging er mer detaljerte enn på reguleringsplanstadiet.

Henvisning til flomrapport tas inn i bestemmelsene.

Det vil vurderes om det er behov for at ROS-analysen skal oppdateres med en vurdering av terreng og sjøbunn og da sett i forhold til skred.

Reguleringsbestemmelser justeres slik at Miljøtekniske grunnundersøkelser skal være foretatt før det gis rammetillatelse.

Det vil presiseres i bestemmelser hvilket regelverk omleggingen av bekken skal behandles etter og godkjenningmyndighet (fylkeskommunen).

Det vil legges inn i bestemmelser at det skal søkes om konsesjon til NVE for Orebekken. Det trengs ikke konsesjon til uttak av vann fra Bausjekulverten til aquakultur iflg. uttalelse fra NVE i brev datert den 21.11.2023. Nødvendige tillatelse vil innhentes fra andre myndigheter. Dette kan legges inn i bestemmelser.

Det kan legges inn i rekkefølgebestemmelsene at det skal utarbeides en plan for naturrestaurering.

Det vil gjøres en vurdering av eventuell overskuddsvarme i planområdet.

Plansjefens kommentar:

...

1.2 Kystverket, datert 05.09.2024

Kystverket har ingen vesentlige merknader til planforslaget, men viser til etablering av sjøledninger er søknadspliktig etter havne- og farvannsloven § 14. Myndighet etter havne og farvannsloven § 14 er delt mellom kommune og staten v/ Kystverket. Det aktuelle området ligger i kommunens sjøområde, utenfor hovedled/biled, og det er av den grunn kommunal havnemyndighet som har myndighet til å behandle en søknad etter havne- og farvannsloven § 14.

Søknadsplikten etter havne- og farvannsloven er selvstendig og gjelder parallelt med eventuell søknadsplikt etter plan- og bygningsloven. Ved vurdering av en eventuell søknad etter havne- og farvannsloven vil hensyn til sikkerheten og ferdsele i farvannet vil være avgjørende.

Forslagsstillers kommentar:



Det vil søkes om tillatelse til tiltaket etter havne- og farvannsloven.

Plansjefens kommentar:

...

1.3 Agder fylkeskommune, datert 09.09.2024

Innsigelse til forhold som gjelder automatiske fredete kulturminner

Fylkeskommunen har ved oppstart av planarbeidet og ved utvidelsen av planområdet gjort oppmerksom på at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 må oppfylles for de områder som ikke var omfattet av områdeplanen Lista Renewable Energypark (Lista REP) (dvs. rørtrase). Det reises **innsigelse** for manglende §9 undersøkelser.

Planen omfatter også flere registrerte automatiske fredete kulturminner etter kulturminneloven § 4. Ved høring av forslag til områdeplanen Lista REP ble det gitt dispensasjon for disse. Fylkeskommunedirektøren gjør oppmerksom på at denne dispensasjonen ikke gjelder før områdeplanen er endelig vedtatt av kommunen. Så lenge områdeplanen ikke er vedtatt, må det derfor gis dispensasjon for automatiske fredete kulturminner gjennom denne planen. Bestemmelsene for disse må bearbeides med vilkår for dispensasjon. Vi ber om at det tas kontakt for å avklare dette nærmere.

Fylkeskommunedirektøren reiser **innsigelse** til planen for de forhold som gjelder automatiske fredete kulturminner. Innsigelsen kan trekkes når dette er klarert.

Innsigelsen vil bli lagt frem for førstkommande fylkesutvalg som er 8. oktober 2024.

Fylkeskommunens øvrige anbefalinger og merknader til planforslaget

Reguleringsplanen er innenfor samme område som det pågående arbeid med områdeplan Lista REP. Formålet med områdeplanen er å sikre helhetlig og bærekraftig forvaltning av arealene.

Statsforvalteren har imidlertid innsigelse til forslaget til områdeplanen og innsigelsen er oversendt til departementet for avgjørelse. Deler av innsigelsen omhandler omfang av nedbygging av dyrka mark og negative konsekvenser på naturmangfold.

Disse tema angår også detaljreguleringsplanen. Fylkeskommunedirektøren mener det svært uheldig om kommunen sluttbehandler denne planen før områdeplanen er endelig avgjort. Fylkeskommunedirektøren anbefaler derfor kommunen sterkt å avvente videre behandling av reguleringsplanen.

Fylkeskommunedirektøren har følgende anbefalinger og merknader til enkelte forhold i planforslaget:

Kulturmiljø fra 2. verdenskrig

Arealet til BAA1 omfatter del av kulturmiljøet fra 2. verdenskrig inkl. splinthangarer.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler å ta vare på / bruke splinthangarer i bebyggelsesområdet som et strukturerende element ved plassering av bebyggelsen. I tillegg del av kulturminnene likevel må fjernes, bør området dokumenteres med kart og fotografering.



Fylkeskommunedirektøren anbefaler at hensynet til kulturmiljøet sikres i planen med hensynssone og tilhørende bestemmelser.

I planbeskrivelsens punkt 5.5 Kulturminner og kulturmiljø (s. 21) er det gjort vurderinger av utvalgte kulturminner fra andre verdenskrig. Jernbanen er ikke nevnt, jf. Kulturminne ID 275043-0: Jernbane på Lista. "Lundebanen" var en 12 km smalsporet militærjernbane bygget av tyskerne. Den gikk fra kaianlegget i Lundevågen til anleggsområdet ved Lista flystasjon. Skinnegangen er i dag fjernet. Deler av linjen er gjort om til landbruks- og kjørevei.

Den foreslåtte rørtraseen krysser sporene etter denne jernbanen. Fylkeskommunedirektøren anbefaler at synlige spor etter banen ivaretas. Dette ivaretar planen delvis ved ikke å tillate faste konstruksjoner på eller i bakken innenfor hensynssone for rørledninger jf. § 4.1_H190. Hensynet til kulturminnet bør imidlertid også sikres i bygge- og anleggsperioden, jf. §5.1. bestemmelsesområde #5.

Samferdsel

I planbeskrivelsen er det gjort vurderinger knyttet til kryssutbedringer, gang-/sykkelvei og kollektiv. Forventet trafikkøkning ved realisering av denne planen er begrenset.

I sør planlegges det for kryssing av fv. 43, med ledning til sjø. Fylkesveigrunn må reguleres til samferdselsformål (ikke LNFR2). I gjeldende plan for Bausje næring/turistområde av 11.9.2014 er det regulert atkomst fra fylkesvei med tilhørende frisiktsone. I forslag til plan fjernes denne, og det reguleres for formål VA uten kjøreatkomst. Fylkeskommunen legger til grunn at dette ikke er tilsiktet, og at det rettes opp før sluttbehandling av planen. VA kan med fordel justeres mot nord, jf. byggegrense i tilgrensende plan.

Øvrige planfaglige anbefalinger:

Støy

Bestemmelser som sier at «Dersom det planlegges for kvelds- og nattarbeid, bør det utredes om støyen dette medfører berører naboer». Fylkeskommunedirektøren mener ikke det er tilstrekkelig å utrede om støyen berører naboer, men at bestemmelsen også må sikre at nødvendige avbøtende tiltak iverksettes.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler også at man i driftsfasen sikrer at støy fra pumper eller andre støyende anlegg i størst mulig grad bygges inn i bygningsmassen, ev. legges under bakken. Anlegg med tekniske detaljer skal generelt utformes slik at det gir minst mulig støy og ev. lydisoleres.

Parkering

Bestemmelser om parkering skal sikre at minst 30% av plasser skal etableres med ladepunkter for el-bil. Det er positivt å sette et minimumskrav for dette. Fylkeskommunedirektøren ber kommunen vurdere om kravet bør settes høyere. Andelen av elbiler i personbilparken ligger nå på omtrent 25% mens at andelen av elbiler i nysalget på er 90%. Dette kan tilsi at fremtidig behov for ladefasiliteter vil øke.

Belysning

Bestemmelser sier at «belysning skal hensynta omkringliggende omgivelser».

Fylkeskommunedirektøren mener dette er upresis formulering, og usikker hva som menes med omkringliggende omgivelser. Planforslaget bør redegjøre for hvilken del av omgivelsene som bør skjermes og sikre at nødvendige avbøtende tiltak gjennomføres.



Forslagsstillers kommentar:

Kulturminner:

Det vil legges inn i reguleringsbestemmelsene at før området med rørtrase kan bygges ut skal det undersøkes etter kulturminneloven § 9.

Det vil tas kontakt med fylkeskommunen for å avklare vilkår for dispensasjon for automatiske fredete kulturminner.

I de tilfeller der hele eller deler av kulturminnene må fjernes innenfor området vil dette dokumenteres med kart og fotografering. Det kan legges inn hensynssoner og bestemmelser der det er aktuelt.

Det kan legges inn en beskrivelse av jernbanen i planbeskrivelsen, og det vil vurderes om synlige spor etter denne skal bevares. Hensynet til kulturminnet kan imidlertid sikres i bygge- og anleggsperioden, jf. §5.1. bestemmelsesområde #5 med at dette legges inn i bestemmelsen.

Samferdsel:

Fjerningen av kjøreatkomsten er ikke tilsiktet, og vil rettes opp før sluttbehandling av planen. Fylkesveigrunn vil reguleres til samferdselsformål. Det vil vurderes om formål VA skal justeres mot nord.

Støy:

Det kan legges inn i bestemmelser at det sikres at nødvendige avbøtende tiltak iverksettes ved støy fra anlegget og at støvende utstyr og anlegg i størst mulig grad bygges inn i bygningsmassen.

Parkering:

Det vil i samråd med kommunen vurderes om det skal settes høyere %-andel med parkeringsplasser med lademulighet.

Belysning:

Det kan legges inn en bestemmelse/ supplere med at utendørs belysning ikke skal sjenere omgivelsene og avbøtende tiltak iverksettes hvis så er tilfelle.

Plansjefens kommentar:

...

1.4 Statsforvalteren i Agder, datert 09.09.2024

Statsforvalteren fremmer, med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, innsigelse til foreslått reguleringsplan for Lista Fiskeoppdrett i sin helhet. Planforslaget er i strid med nasjonale jordvern hensyn. Vi vurderer også at det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil ha vesentlige negative konsekvenser for nasjonale og/eller vesentlige regionale hensyn til naturmangfold, klima og mobilitet. Kunnskapsgrunnlaget er ikke tilstrekkelig for å kunne ta stilling til og avveie alle konsekvensene for vesentlig regionale og nasjonale hensyn som vi er satt til å ivareta.

Innspill fra Statsforvalteren



Vi viser til Statsforvalterens uttalelse i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeidet, vårt brev med vurdering om krav til konsekvensutredning, samt vår uttalelse til melding om utvidelse av planområdet, av hhv. 27.10.2022, 24.03.2023 og 03.11.2023. I våre brev har vi påpekt at uavhengig av om det er krav til konsekvensutredning etter forskrift om konsekvensutredninger, må planforslaget ved offentlig ettersyn være godt nok opplyst til at vi kan ta stilling til tiltakets påvirkning på nasjonale og vesentlige regionale interesser som vi er satt til å ivareta. I likhet med områdeplanen for LREP ligger det aktuelle planforslaget i et område med (inter)nasjonale natur- og landbruksinteresser. Belastningen på et økosystem skal vurderes ut fra samlet påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 10. Dette innebærer at sumvirkningene for LREP og aktuelle reguleringsplan, samt ev. andre relevante planer og tiltak, må klargjøres som del av beslutningsgrunnlaget for hver av planene. Vi er blant annet kjent med at det er søkt om konsesjon for etablering av solcellepark i flyparken på Lista. Et slikt tiltak er en svært relevant faktor i vurdering av samlet belastning, og må redegjøres for. I lys av dette, og stående uløste innsigelser til områdeplanen, har vi gitt sterkt faglig råd om at planarbeidet for Lista Fiskeoppdrett stilles i bero inntil KDD har fattet endelig vedtak i LREP-saken.

Innsigelsene til områdeplanen for LREP er fremmet på bakgrunn av planens samla negative konsekvenser for naturmangfold, landbruk, klima og mobilitet, samt lav sikring av skadereduserende og kompenserende tiltak i planens juridiske dokumenter. Vi viser til innsigelsen i sin helhet.

Mangelfulle vurderinger og kunnskapsgrunnlag om naturmangfold

Store deler av arealene innenfor områdeplanen for LREP er vurdert til å være av nasjonal interesse for naturmangfold. Mottatt planforslag viser til at det i forbindelse med søknad om konsesjon, utslippstillatelse og dispensasjon fra verneforskriften har blitt gjort omfattende undersøkelser og analyser av sårbar natur. Videre fremgår det av planbeskrivelsen at på bakgrunn av dette omfattende arbeidet ansees kunnskapsgrunnlaget å være tilstrekkelig belyst og solid bearbeidet. Så langt vi kan se er omtalte kunnskapsgrunnlag verken vedlagt planforslaget eller gjengitt/belyst i plandokumentene - dette ansees som en vesentlig mangel og som svært uheldig med tanke på blant annet medvirkning og notoritet.

Videre står det i planbeskrivelsen at Statsforvalteren har (sitat) «...innvilget dispensasjon som innebærer konsekvensutredninger for fugl og natur». Det er uklart hva som menes med dette. Vi vil påpeke at vedtak av 13.07.2023 med dispensasjon og tillatelse etter verneforskriften gjelder kun ledningstrase under verneområdet, og at øvrige tiltak i planforslaget ikke er vurdert i eller er en del av vedtaket. Vurderinger etter en verneforskrift og etter plan- og bygningsloven er også ulike, slik at vurderinger etter et av lovverkene ikke gir utfyllende vurderinger etter det andre lovverket.

Flat-Lista er unikt for fugl i nasjonal sammenheng, og er det området som huser den største artsdiversiteten av fugl i Norge, og har stor verdi for det internasjonale trekket langs den sørlige hovedtrekktruten. Området har internasjonale verdier, både som trekklokalitet og hekkeområde for en lang rekke truede og sårbare arter. Planområdet ligger tett på Hellemyra, Slevdalsvannet og Lista Ramsar våtmarksområde som er et landskapsøkologisk funksjonsområde for en rekke fuglearter. Vi finner ingen vurderinger av planforslagets konsekvenser for fugl, her under hvordan planlagt arealbruk vil kunne påvirke landskapsøkologiske funksjoner for fugl. Planforslaget mangler vurderinger av naturmangfoldloven §§8-12, jf. § 7, som er en vesentlig



mangel. Vi mener det er en klar risiko for at foreslått arealbruk kan ha vesentlige negative konsekvenser for naturmangfold generelt, og fugl spesielt. Kunnskapsgrunnlaget som følger planforslaget er ikke tilstrekkelig for å kunne ta stilling til dette.

Manglende vurderinger av mobilitet

I planbeskrivelsen fremgår det at området betraktes som moderat trafikkert og at det ikke er lagt til rette for gående og syklene i dag. Myke trafikanter må ferdes i kjørebane, og grunnet lange avstander og manglende tilbud antas det at flest reisende til området benytter personbil. Videre står det at økning av trafikkmengden som følge av planlagt utbygging vil være begrenset, men at prosentmessig trafikkøkning vil være merkbar siden dagens ÅDT er lav. En vesentlig del av økningen vil være store kjøretøy som semitrailere og lastebiler. Vi kan ikke se at planen vurderer de trafikale konsekvensene av planforslaget – verken for trafikk i anleggsperioden eller etter ferdig utbygging. Relevante trafikale konsekvenser kan være planvirkning for blant annet skoleveier, støy, støv, klima mm. Dette ansees som en vesentlig mangel ved planforslaget.

I planbeskrivelse står det at eksisterende veier mest sannsynlig må utbedres og endres noe, men at veiene legges inn i plankartet slik de er i dag. Det legges til rette for at det kan etableres gang- og sykkelvei. Etableringen av denne er ikke sikret i planens juridiske dokumenter. Slik vi oppfatter planforslaget blir dette utelukkende bilbasert - dette til tross for at det legges inn en relativt lav parkeringsdekning. Etter vår vurdering burde det ha vært utarbeidet en mobilitetsplan; dette for å redegjøre for transportomfanget som genereres og vurdere virkemidler for å redusere transportbehovet. I en mobilitetsplan kunne man også med fordel sett på innslagspunkter for utbedringer av veinettet og veikryssene, samt etablering av løsninger for myke trafikanter. Det er et bærende prinsipp ved utarbeiding av mobilitetsplan at denne skal virke som et dimensjonerende element for utarbeidelse av forslag til reguleringsplan. Manglende vurdering av mobilitet gjør at planforslaget ikke blir belyst i et helhetlig klimaperspektiv. Økt trafikk, og hvorvidt og i hvilket omfang veinettet må utbedres, vil også påvirke nivået av mulige negative tilleggskonsekvenser for landbruk og natur, blant annet som følge av direkte arealbeslag, støy, avrenning mm. både i anleggs- og driftsfase. Dette er ikke redegjort for i høringsforslaget.

Vi minner om at kommunene må tilrettelegge for at innbyggerne faktisk kan redusere sine klimagassutslipp. Dette dreier seg i hovedsak om arealbruk og transportløsninger, som kommunen i stor grad styrer gjennom arealforvaltningen og planarbeid. Vi viser i den forbindelse til *Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal-, og transportplanlegging* (SPR for BATP) som blant annet sier at utbygging skal minimere transportbehovet, tilrettelegge for klima- og miljøvennlige transportformer og bidra til å styrke sykkel og gange. Videre fremgår det av SPR for BATP at potensialet for fortetting og transformasjon skal vurderes før nye utbyggingsområder tas i bruk. Vi kan ikke se at disse vurderingene er gjort.

Manglende utredninger om støy, områdestabilitet, forurensing, overvann og massedisponering

Videre ser vi at planforslaget skyver på vesentlige utredninger til byggesaksbehandlingen, blant annet for støy, grunnundersøkelser med tanke på forurensning og stabilitet, overvannshåndtering



og massedisponeringsplan. Dette er forhold som må avklares planprosessen. Resultatet av slike utredninger vil kunne være styrende for videre planlegging. Ved å skyve på dette blir ikke nødvendige sikrings- og/eller avbøtende tiltak sikret i planens juridiske dokumenter, som plankart og bestemmelser – hvilket er svært uheldig. Vi minner om at det er kommunen som er ansvarlig for å ivareta støyhensyn ved sin arealplanlegging etter plan- og bygningsloven. Støy er en betydelig forurensningskilde, som berører svært mange mennesker nasjonalt. Nesten 2,1 millioner mennesker i Norge er utsatt for støy over 55 dBA utenfor huset sitt. Støy bidrar til å redusere trivsel og en stor andel av befolkningen opplever helseplager som følge av støy. Det er ikke tilfredsstillende å kun vise til T-1442 i bestemmelsene. Bestemmelsene må vise til konkrete støygrenser som skal overholdes og eventuelle støyreduserende eller avbøtende tiltak må sikres i planens rekkefølgebestemmelser.

Jordvern

Planforslaget medfører omdisponering av fulldyrka jord og innmarksbeite. Det er ikke oppgitt i planen hvor mye landbruksarealer som omdisponeres, men ut fra Agderkart.no kan vi se at ca. 27,4 daa fulldyrka jord og ca. 64 daa innmarksbeite vil bli omdisponert som følge av planlagt utbygging av delområdene BAA1 og BAA2. I tillegg vil en senere eventuell oppgradering av adkomstvei med stor sannsynlighet medføre ytterligere omdisponering av viktige jordbruksarealer. Dette vurderes som svært uheldig for jordvernenssynet, som i den siste tiden har blitt svært skjerpet inn, med flere revisjoner av nasjonal jordvernstrategi og en rekke jordvernbrev. Kommunene oppfordres blant annet, i jordvernbrevet som ble utgitt i mars 2022 fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), til å ha en nullvisjon for omdisponering. I det siste jordvernbrevet som ble utgitt 22. januar 2024 fra LMD understrekes kommunens rolle i å føre en streng jordvernpolitikk, og viktigheten av å ha oppdaterte planer som tar arealutfordringene på alvor.

Vi viser til Rundskriv T-2/16 om nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet. Her går det fram innledningsvis (punkt 1) at *«Kravet til kunnskapsgrunnlaget varierer med plantype og type utbygging, og øker i takt med planens detaljeringsgrad. Manglende kartlegging eller synliggjøring av verdier og interesser vil vanligvis ikke gi grunnlag for innsigelser i seg selv, dersom den ikke gir mangelfullt beslutningsgrunnlag for ny arealbruk.»* Utbygging etter kommunedelplan er kun tillatt ved utarbeidelse av bebyggelsesplan, hvilket i dag vil tilsvare detaljregulering. Kommunedelplanen for Lista fly- og næringspark (2001) er av eldre dato, og er å anse som utdatert i forhold til dagens arealpolitikk og nye nasjonale føringer og retningslinjer. Videre henviser aktuelle planforslag gjennomgående i plandokumentene til redegjørelser, tiltak, bestemmelser mm fra områdeplanen for LREP som nå legges til grunn og videreføres i planforslaget. Flere av disse temaene har vi stående, uavklarte innsigelser til i områdeplanen.

På bakgrunn av vurderingen over finner vi at kunnskapsgrunnlaget er så mangelfullt at det ikke er mulig for oss å ta stilling til hvorvidt planforslaget er innenfor vesentlige regionale og nasjonale føringer vi er satt til å ivareta. Dette gjelder blant annet konsekvensene for naturmangfold, støy, klima og mobilitet. På tross av manglende kunnskapsgrunnlag vet vi nok til å vurdere at planforslaget er i strid med nasjonale jordvernenssyn.



På bakgrunn av ovennevnte mangler i kunnskapsgrunnlaget fremmer Statsforvalteren innsigelse til planforslaget. Ut fra vår vurdering inneholder ikke planforslaget tilstrekkelig med beslutningsrelevant kunnskap som viser om eller på hvilken måte utbyggingen kan gjøres slik at vesentlige regionale og nasjonale interesser blir ivarettatt.

Forslagsstillers kommentar:

Flere av temaene som Statsforvalteren mener det foreligger mangelfullt kunnskapsgrunnlag for i planforslaget, og som nå kreves utredet sammen med KU, er allerede blitt utredet og vurdert i områdeplanen. Hele området ligger også innenfor vedtatt kommunedelplan vedtatt 18.12.2001 og hvor hele området er avsatt til industri. Vi er ikke enige om at det er manglende tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag i denne planen, og kan ikke se at det er behov for å utrede noe av dette på nytt, da det er foretatt omfattende vurderinger av virkninger og konsekvenser områdeplanen. Planforslaget bygger på denne kunnskapen. Dette gjelder også for temaene med krav om utredninger av støy, områdestabilitet, forurensing, overvann, jordvern og massedisponering. Det vil vurderes i samråd med kommunen om det skal utarbeides supplerende rapporter vedrørende mobilitet og fugleliv.

I samråd med kommunen ble det ved planoppstart vurdert at det ikke skal utarbeides en konsekvensutredning, KU, for det aktuelle området. Etter vedlegg til forskrift om konsekvensutredning er det i dette tilfellet heller ikke et krav. Derav har bla. heller ikke emnene naturmangfold, klima og mobilitet blitt utredet i planforslaget annet enn med en ROS-analyse. Det er også utarbeidet en trafikkvurdering.

Det vil også vurderes i samråd med kommunen og forslagsstiller om planarbeidet for Lista Fiskeoppdrett stilles i bero som Statsforvalteren foreslår inntil KDD har fattet endelig vedtak i LREP-saken.

Plansjefens kommentar:

...

1.5 Kystverket, datert den 09.09.2024

Statsforvalteren i Agder har 11.3.2024 gitt utslippstillatelse for prosessvann til sjø. Det skal legges en ca. 4,3 km lang utslippsledning fra anlegget i Lista fly- og næringspark. Utslippet fra anlegget planlegges ført ned til ca. 60 meters dyp, etter en konkret vurdering av utslippets omfang og beliggenheten til utslippspunktet nær viktige natur- og friluftslivsverdier. Anleggets påvirkning på økosystemene i havet, deriblant tareskog, skal være nøye vurdert.

Agder fylkeskommune 22.5.2024 gitt tillatelse etter akvakulturloven for etablering av ny lokalitet for akvakultur, 45217 Lista Fly- og næringspark, med vilkår for godkjenning og drift. Fiskeridirektoratet har gitt uttalelse til de to ovennevnte tillatelsene. Videre skal ledningstraseene i sjø avklares med lokal havne- og farvannsmyndighet etter havne- og farvannsloven.



På denne bakgrunn gjentar Fiskeridirektoratet at det er viktig at utslipp etableres langt nok ut, slik at voksesteder for tareskog o.a. marine ressurser ikke påvirkes negativt av økt mengde næringssalter mv. Det bør videre være dialog med lokale fiskere/fiskerlag om bruk av området, for å sikre det beste alternativet for ledninger i sjø mtp. fiskeriaktivitet. Det er viktig at ledninger legges slik at fiskeredskap ikke hefter, og ikke er til hinder for utøvelse av fiske. Det er i Fiskeridirektoratets kartverktøy: <https://portal.fiskeridir.no/plan> registrert fiskeplasser for både aktive og passive redskap utenfor Lista. Videre viser sporingsdata og opplysninger fra fangstrapportering at det foregår fiske i det aktuelle sjøområdet.

Forslagsstillers kommentar:

Ledningene er planlagt så langt ut at de kommer ut i et område hvor det er god vanngjennomstrømning slik at dette ikke påvirker omgivelsene med bla. næringssalter. Ledningene skal også legges slik og er på en relativt stor dybde at de ikke er til hinder for fiske. Det vil vurderes om det skal opprettes en egen dialog med lokale fiskere/fiskerlag om bruk av området, for å sikre det beste alternativet for ledninger i sjø mtp. Fiskeriaktivitet.

Plansjefens kommentar:

...

2 Grunneiere, interesseorganisasjoner og andre rettighetshavere

2.1 Viero Biogass, datert 11.09.2024

Vireo eier og utvikler Lista Biogass AS. Lista Biogass er et anlegg planlagt for produksjon av Bio LNG, Naturgjødning og foredlet CO₂. Lista Biogass er en del av sirkulærøkonomien som er under etablering på Lista Fly og Næringspark, administrert av Lista Renewable Energy Park.

Lista Biogass skal produsere 84GWt energi pr år, 150.000 m³ med biogjødsel samt 5.500.000 tonn flytende CO₂. Selskapet venter kun på utslippstillatelse til luft fra Statsforvalter i Agder for å kunne starte bygging av anlegget. Målsetningen er å ha dette i drift Q3 2026.

Et biogassanlegg på lista vil ha en avgjørende rolle i landbrukets muligheter til å nå sine klimamål, nedfelt i Landbrukets Klimaplan 2019.

For at Lista Biogass skal bli en realitet, må man ha nok råstoff. Under følger en illustrasjon over årlig behov for innsatsfaktorer. Årlig er det beregnet 25.000 tonn med slam fra landbasert oppdrett til anlegget.

Dersom Lista Laks ikke skulle bli realisert vil det true muligheten for Lista Biogass til å kunne drive lønnsomt. Disse selskapene er i et gjensidig forhold til hverandre, og samlokalisering er avgjørende for effektiv drift.



Vireo er positive til planene og ber Farsund kommune godkjenne detaljregulering for Lista Laks.

Forslagsstillers kommentar:

Vi er enig i at en samlokalisering av de aktuelle virksomhetene vil være avgjørende for det grønne skiftet og for å kunne drive effektivt og lønnsomt.

Plansjefens kommentar:

...

2.2 Inakva KLYNGE, datert 09.09.2024

Etableringen av Lista Laks representerer meget godt målsetningene på disse punktene og treffer blink på verdiskaping, nyetablering, bærekraftig produksjon med å ta i bruk ledende innovasjon på området. Det er utrolig spennende at dette skjer her og at Farsund kommune blir sentralt område for landbasert produksjon med innovativ RAS teknologi.

Det er en viktig ting for regionen med vekst og nye arbeidsplasser, spesielt innen blå næring. Dette har solid forankring og bred støtte fra nasjonale, regionale og lokale planer, inklusive Regjeringens havbruksstrategi og Regionplan Agder 2030. Skal vi få til ønsket utvikling er det viktig at vi tar vare på og legger til rette på så gode muligheter som vi ser her.

Bærekraft er avgjørende viktig med tanke på miljøet. I tillegg er sosial bærekraft viktig med at det tilbys arbeidsplasser og muligheter for meningsfylt arbeid i regionen. Miljøets bærekraftsprinsipper er spesielt godt ivaretatt hvor Lista Laks introduserer teknologi som gjør en allerede ledende proteinkilde i forhold til klimaavtrykk, sammenlignet med andre kilder, enda bedre gjennom sin unike og ledende produksjonsteknologi. Med å tilby nye arbeidsplasser i regionen, læreplasser for ungdom under utdanning fra eksempelvis Blått naturbruk, samt behov for kompetanse med høyere utdanning, gir Lista Laks regionen og samfunnet meget spennende arbeidsmarkedsmuligheter.

Skal vi få til ønsket nasjonal utvikling og vekst er det viktig at det legges til rette for det på en god måte. I området det satses på har vi en resipient som egner seg for ønsket produksjon. (En av Norges beste iflg. Akvaplan-niva). I tillegg gir etablering på Lista mulighet til bruk på allerede eksisterende industriområde, noe som teller meget positivt i denne saken.

Vi henstiller til Farsund kommune å ta vare på denne muligheten, legge til rette og godkjenne fremlagt detaljregulering for Lista Laks.

Forslagsstillers kommentar:

De aktuelle virksomhetene som planlegges vil legge til rette for verdiskaping, innovasjon, bærekraftig produksjon og skape nye arbeidsplasser.

Plansjefens kommentar:



...

2.3 Lista Renewable Energy Park, datert 09.09.2024

Anlegget vil kunne utnytte restvarme fra kraftkrevende industri under etablering i umiddelbare nærhet. Biogass, veksthus, proteinproduksjon vil alle medvirke i denne symbiotiske tilnærmingen.

Denne etableringen er i tråd med områderegulering som er til behandling i Kommunal- og distriksdepartementet i disse dager.

Byggeområdet er velegnet for denne typen etablering av mange grunner. Tomten er flat og delvis opparbeidet, og trenger ikke store massebevegelser. En del infrastruktur kan gjenbrukes da planområdet ligger i et allerede etablert næringsområde. Etableringen vil føre til lokale arbeidsplasser som vil være viktig for å forbedre allerede utfordrende levekårsforhold lokalt, samtidig vil det være et bidrag til overgangen til fremtidens nye grønne økonomi.

Denne plasseringen vest for Lindesnes er den eneste plassen som egner seg for denne type blå næring i en slik utstrekning, og resipienten i havet utenfor er blant de beste stedene i hele Norge. Lista Laks har tross alt oppnådd både utslippstillatelse og konsesjon.

Plasseringen helt syd i Norge er ikke tilfeldig. Det er kort reiseavstand både på vei, til havs og i luft til store markeder i Europa i motsetning til store deler av etablert oppdrettsnæring.

Gjennom områdereguleringsplanen vil denne etableringen bidra til å realisere mulighetene for naturrestaurering som er planlagt, i tillegg vil etableringen være avgjørende for etablering av Lista Biogass.

Det kanskje viktigste momentet er dog at dette er fremtidens matproduksjon, som vil være et bidrag til å gjøre Norge selvforsynt med mat.

Alle etableringene som planlegges i næringsparken på Lista lider samme skjebne i forhold til offentlig saksbehandlingstid. Vi ber Farsund Kommune bidra til lempelig behandling da tidsforbruket medfører store økte kostnader for aktørene.

Forslagsstillers kommentar:

Vi er enige i at eiendommen og plasseringen er godt egnet for de aktuelle virksomhetene og at en samlokalisering med andre gjensidig avhengige virksomheter er viktig. Det legges opp til en betydelig naturrestaurering og blågrønne løsninger i planforslaget. Planen vil og bidra til det grønne skiftet og til fremtidens grønne økonomi.

Plansjefens kommentar:

...



2.4 Farsund Lufthavn AS

Viser til utsendte dokumentasjon med detaljregulering for Lista Laks GBN 94/70 og 93/39. Farsund Lufthavn er positive til planene og ber Farsund kommunen godkjenne ovenfornevnte plan/detaljregulering for Lista Laks.

Lista Laks er et selskap som har en avgjørende funksjon i den sirkulære etableringsmodellen som hele området arbeider etter. Farsund Lufthavn eier store områder med dyrka mark, som er viktig spredeareal for lokal landbruksdrift, og ser på det som helt nødvendig at det etableres Biogassanlegg i nærområde. Biogassanlegget er avhengig av oppdrettsanlegget for å få nok råstoff til å kunne drive lønnsomt.

I tillegg er et biogassanlegg et viktig redskap for å administrere fosfor og nitrogen for å optimalisere avkastningen man har på landbruksjorda.

Denne etableringen er en viktig brikke på veien for å skape en moderne fremtidsrettet næringspark med mål om å ta hensyn til alle aspektene ved samfunnsutviklingen samtidig som man ivaretar hensynet til naturen og forvalter jordverninteressene.

Forslagsstillers kommentar:

Sirkulær produksjon, avhengighet og samlokalisering med andre bedrifter er helt avgjørende for å bidra til en effektiv drift, utvikling og til det grønne skiftet.

Plansjefens kommentar:

...